

Tampereen ev.lut. seurakuntien

Ympäristökasvatussuunnitelma

Kunnioittava kumppanuus luomakunnan kanssa

Sisältö

Taustaa

Teologiset lähtökohdat

Hartaus- ja jumalanpalveluselämä

Viestintä

Ympäristökasvatus Polku-toimintamallissa

Ympäristötunteiden käsittely

Luontopolut ja hiljaisuudelle varatut paikat

Leirit, retket ja tapahtumat

Seurakunta ekologisesti toimivan yhteisön esimerkkinä

Verkostoyhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Vastuullisia teemapäiviä

Toimenpiteet ja seuranta

Taustaa

Tampereen evankelis-luterilaisella seurakuntayhtymällä on ympäristöohjelma, joka kannustaa johtoa, työntekijöitä ja seurakuntalaisia vastuulliseen, kohtuulliseen ja kiitolliseen elämään.

Haluamme toiminnallamme kunnioittaa ja säästää luontoa sekä hidastaa ilmastonmuutosta. Pyrimme edistämään kestävää muutosta ihmisten elämäntavoissa ja valinnoissa koko elämänkaaren ajan.

Ympäristökasvatussuunnitelma on osa ympäristöohjelman toteutumista käytännössä. Suunnitelmaan on koottu kevään 2024 aikana toimia, jotka ohjaavat toimintaamme.

Tampereen seurakuntien ympäristötyötä ohjaa myös kirkon yhteinen energia- ja ilmastostrategia, jonka tavoitteena on hiilineutraali kirkko vuoteen 2030 mennessä.

Teologiset lähtökohdat

Luonto on ainutlaatuinen ja ainutkertainen Jumalan lahja, jota ihmisen tulee varjella. Rakkauden kaksoiskäsky velvoittaa suojelemaan kaikkea elollista nyt ja tulevaisuudessa. Tämä tulkinta on tullut ajankohtaiseksi ympäristöongelmien, kuten luontokadon, ilmastonmuutoksen ja ylikulutuksen vuoksi.

Kristittyjä kutsutaan kohtuullisuuteen ja vaatimattomaan elämään. Kulutuksen vähentäminen ja aineettoman hyvän tavoittelu kumpuavat suoraan Jeesuksen opetuksista. Ympäristökasvatusta tarvitaan, jotta kristityt sekä kirkon työntekijöinä että seurakuntalaisina pystyisivät toteuttamaan varjelutehtäväänsä.

Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.

Matteus 22:37-39

... sytytä meissä rakkaus, joka ohjaa oikeisiin tekeihin kaikkia luotujasi kohtaan.

Virsi 713 (syntintunnustus)

Hartaus- ja jumalanpalveluselämä

Jumalanpalvelusten ja hartaustilaisuuksien saarnoissa, liturgioissa ja rukouksissa tuodaan nykyistä selkeämmin esiin jokaisen ihmisen vastuu – ja mahdollisuus – toimia ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumiseksi.

Luonnonsuojeluteemat liittyvät luontevasti lausumiin ihmisen olemuksesta luomakunnan osana ja luomakunnan varjelijana sekä lausumiin Jumalan ja lähimmäisen rakastamisesta tai rakastamisen laiminlyönnistä.

Tampereen ev.lut. seurakunnat liittyy valtakunnallisiin luonnonsuojeluteemaisiin tapahtumiin.

Viestintä

Ympäristöön liittyviä teemoja ja seurakuntien ympäristötoimintaa pidetään esillä seurakuntien eri kanavissa sekä sisäisessä että ulkoisessa viestinnässä. Niistä kerrotaan Silta-lehdessä ja Tampereen seurakuntien verkkosivuilla.

Ympäristödiplomi-logo näkyy seurakuntien tiloissa. Työntekijät juurrutetaan ympäristöviestijöiksi ja -kasvattajiksi ja heitä kannustetaan tuomaan ympäristöteemoja aktiivisesti esille.

Seurakuntien tiloihin, leirikeskuksiin ja hautausmaille lisätään opasteita, joilla kannustetaan ympäristötekeihin.

Ympäristökasvatus

Polku-toimintamallissa

Polku-toimintamalli jäsentää lapsen ja nuoren elämän yhdeksään ikäkauteen, joissa kaikissa ympäristökasvatus on mukana läpäisyperiaatteella. Polku on kaikenikäisten yhteinen matka. Samalla kun lapsi ja nuori kulkee omaa polkuaan yksilönä, kulkevat hänen rinnallaan vanhemmat ja muut läheiset.

Kaikissa ikäkausissa tavoitteena on vahvistaa lapsen ja nuoren kokemusta, että juuri hän on Jumalan kuva ja Jumalalle rakas. Kantavana teemana Polulla on luomakunnan ihmettely, kunnioitus ja suojele.

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa luontosuhdetta ja -kumppanuutta tiedon, taidon, tunteen, asenteen ja toiminnan tasolla. Perheille, lapsille ja nuorille mahdollistetaan luontoelämyksiä ja tehdään metsäretkiä. Ulkotiloja hyödynnetään oppimisympäristöinä ja luonnonmateriaaleja toiminnassa. Hartauksiin ja ohjelmatuokioihin sisältyy luontoteemoja.

Opettelemme yhdessä kestäviä ja vastuullisia elämäntapoja sekä pidämme esillä toivon näkökulmaa.

Tekstien lähde: evl.fi/plus, Kestävä tulevaisuus asiakirja/ Satu Reinikainen

Ympäristötunteiden käsittely

Ilmastonmuutokseen ja luontokatoon liittyviä ajatuksia ja tunteita pidetään esillä laajasti seurakunnan toiminnassa. Pelkoa ja ahdistusta kuunnellaan herkällä korvalla, rohkaistaan luottamaan Jumalan huolenpitoon, tarjotaan toimimista ympäristön puolesta ja samalla vaalitaan toivoa.

Tilaa annetaan monensävyisille tunteille. Nuorempien kanssa tunteita käsitellään leikeissä, saduissa ja loruissa, joissa eläydytään kunnioittamaan luontoa, ihmistä ja eläintä.

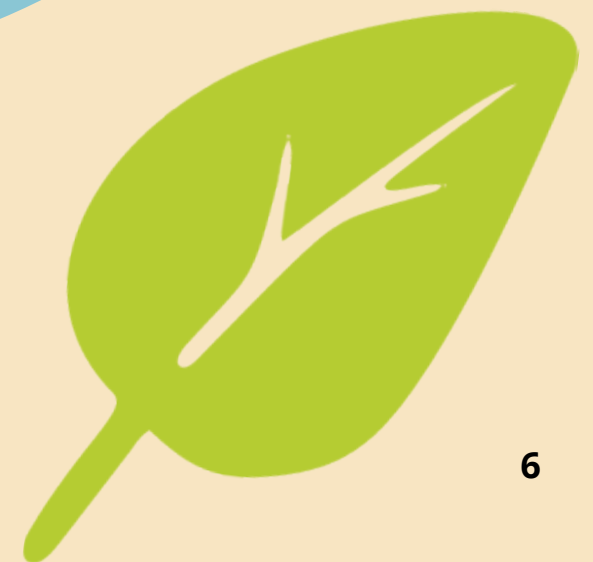
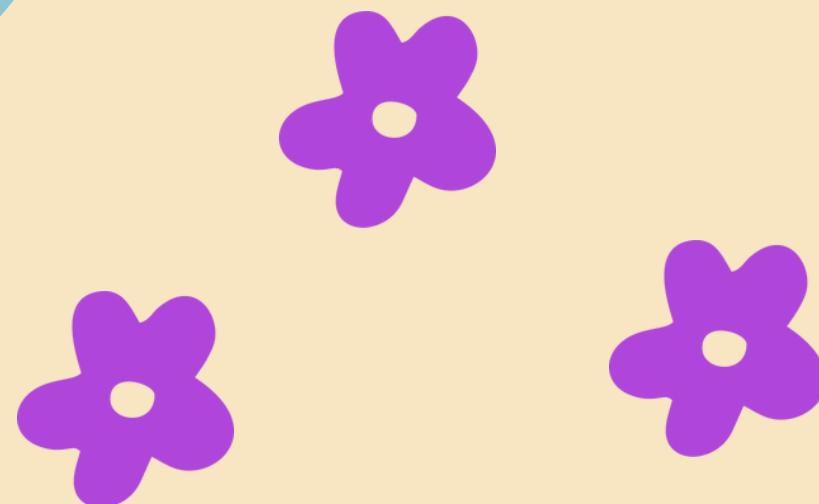
Hyödynnetään tunnetyöhön keskittyvien tahojen ja asiantuntijoiden osaamista.

Luontopolut ja hiljaisuudelle varatut paikat

Luontosuhde voi vahvistua monissa ympäristöissä. Seurakunnan ylläpitämät puistomaiset ja vehreät hautausmaat, jotka ovat avoinna kaikille hiljaisuuden ja rauhan etsijöille.

Toteutamme ja ylläpidämme luontopolkuja, jotka sopivat mm. hiljaiseen mietiskelyyn ja rukoukseen.

Tampereen seurakuntien kymmenet pyhiinvaellusreitit tarjoavat luontoelämyksiä ja ympäristökasvatusta kaiken ikäisille eri puolilla Tamperetta. Reitistö on julkaistu osoitteessa pyhiinvaellustampere.fi.

Leirit, retket ja tapahtumat

Pyhyden kokeminen on mahdollista hiljentymällä ja kulkemalla luonnossa. Leireillä, retkillä ja tapahtumissa pidetään hartauksia ja jumalanpalveluksia ulkona.

Leireillä on aina ohjelmaa ulkona ja vapaa-aikaa kannustetaan viettämään pihalla. Luonnossa kulkemisen ja toimimisen taitoja opetellaan erityisesti partiossa.

Työntekijöitä ja kaikkia seurakuntalaisia kannustetaan liikkumaan kävellen ja pyöräillen sekä hyödyntämään lähiluontoa. Pyöräilyn kilometrikisa, liikkuvat hartaudet ja muut tapahtumat rohkaisevat ihmisiä kunnioittamaan sekä ympäröivää luontoa että itseään liikkuvana, hengellisenä ja ruumiillisena toimijana.

Seurakunta ekologisesti toimivan yhteisön esimerkkinä

Olemme ylpeästi ympäristödiplomi- ja Reilun kaupan seurakunta. Lajittelemme, kierrätämme ja kompostoimme kiinteistöjen ja hautausmaiden jätteet huolellisesti. Toimimme luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi esimerkiksi lisäämällä niittyjä.

Toimimme kiertotalouden hengen mukaisesti välttämällä materiaalien kulutusta, uuden ostamista sekä huoltamalla laitteita ja työvälineitä. Käytämme kierrätysmateriaaleja sekä reiluja ja ympäristöystävällisiä tuotteita. Tapahtumissa lisäämme kasvisperäistä ruokaa ja sen laatua sekä vältämme ruokahävikin syntyä. Vähennämme sähkön, energian ja veden kulutusta kiinteistöissä sekä käytämme uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä.

Jokainen työntekijä edistää ympäristökasvatusta omalla paikallaan tehden yhteistyötä seurakuntalaisten ja kumppanien kanssa.

Ole se muutos, jonka
maailmassa haluat nähdä.

Mahatma Gandhi

Verkostoyhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Tampereen seurakunnat osallistuu ympäristötapahtumiin ja -kampanjoihin ja kehittää ympäristötyötä aktiivisesti niin paikallisten kuin valtakunnallistenkin toimijoiden kanssa.

Olemme mukana mm. seuraavissa verkostoissa:

- Tampereen seudun ilmastokumppanit
- Pirkanmaan ilmastotoimintakeskus
- Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä
- Valtakunnallinen ruoka-apuverkosto

Olemme avoimia lisäämään ympäristötyötä myös monenlaisten uskonnollisten yhteisöjen kanssa.

Vastuullisia teemapäiviä

- Earth Hour
- Ekopaasto
- Hävikkiviikko
- Kansallinen ylikulutuspäivä
- Luomakunnan messu
- Maan päivä
- Maailman luontopäivä
- Maailman ympäristöpäivä
- Metso Goes Green
- Reilun kaupan viikko
- Suomen luonnon päivä
- Tammelan ympäristötori
- Älä osta mitään -päivä

Toimenpiteet ja seuranta

Tampereen seurakuntayhtymän strategian mukaisesti sitoudumme ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti vastuulliseen toimintaan.

Seurakunnan on työyhteisönä varmistettava, että kirkon ympäristödiplomin vähimmäisvaatimukset toteutuvat kaikissa Tampereen seurakunnissa.

Tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumista seurataan raportoimalla esimerkiksi toimintakertomusten ja kiinteistöjen kulutuslukemien avulla.

Vaikka tietäisin, että
maailmanloppu tulee huomenna,
tänään istuttaisin omenapuun.

Martti Luther

Ympäristökasvatussuunnitelman valmistelutyöryhmä:

Maikku Blom, Virve Jylhäsalu, Risto Korhonen, Salla Lehtonen,
Tuomas Lilleberg, Kati Malmi, Jouko Mäki-Lohiluoma,
Soila Muurikainen, Miia Olden, Sari Peltonen, Anne Ryyppö-Prami

Visuaalinen ilme: Tuula Vartiainen

Ympäristökasvatussuunnitelma on otettu käyttöön 30.1.2025 alkaen

